

ਮਸੀਹ ਦਾ ਕੰਮ ਸਭ ਲੋਕਾਂ ਤਕ ਖੁੰਚਦਾ ਹੈ (ਤੀਤੁਸ 2)

‘ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਮੁਕਤੀ ਦਾਤਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਸਿੰਗਾਰਨ’
(ਤੀਤੁਸ 2: 10)।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਘਿਰਣਾ ਯੋਗ, ਅਣਆਗਿਆਕਰ ਅਤੇ ਨਿੰਦਿਆ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਤੀਤੁਸ ਨੂੰ ‘ਖਰੀ ਸਿੱਖਿਆ’¹ (2: 1) ਦੱਸ ਕੇ ਦੁਸ਼ਿਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ ਚਾਹਿਆ। ਭਰਸ਼ਟ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਆਦਮੀ ਸੱਚਾਈ ਨਾਲ ਤਾੜਨਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਹੀ ਸੁੱਧ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਹਰ ਮਸੀਹੀ ਦੇ ਸਹੀ ਵਿਹਾਰ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰਦਿਆਂ ਅਮਲੀ ਤੌਰ ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਖਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਅਧਾਰ ਬਣਾਇਆ (2: 1-10)। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕੀ ਹਰ ਮਸੀਹੀ ਵਿਹਾਰ ਦਾ ਅਧਾਰ ਹੈ, ਖੁਦਾ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਹੈ (2: 11-15)। ਕਰੇਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬਦਨਾਮੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਖੁਦਾ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਸਭ ਲੋਕ ਬਚਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਭ ਨੂੰ ਖੁਦਾ ਦੀ ਇਲਾਹੀ ਯੋਜਨਾ ਵਿਚ ਭਾਈਵਾਲ ਬਣਨ ਦੇ ਮੌਕੇ ਦਾ ਫ਼ਾਇਦਾ ਚੁੱਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਪਾਠ 3: ਹਰ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵਿਹਾਰ (2:1-10)

ਅਧਿਆਇ 2 ਵਿਚ ਜ਼ੋਰ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਖਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦੱਸਣ ਵਿਚ ਹੈ ਲਥਕਿ ਇਹ ਤਸਦੀਕ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਹਰ ਯੁੱਗ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਉਂਦਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਤੀਤੁਸ ਨੂੰ 1: 5 ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਵੱਲੋਂ ਕਹੀ ‘ਸੁਧਾਰ’ ਦੀ ਗੱਲ ਦਾ ਸਬੰਧ ਖਾਸ ਵਰਗਾਂ ਜਿਵੇਂ ਬੁੱਢੇ ਪੁਰਖਾਂ (2: 2), ਬੁੱਢਿਆਂ ਅਤੇ ਜਵਾਨ ਔਰਤਾਂ (2: 3-5), ਜਵਾਨ ਆਦਮੀਆਂ (2: 6-8) ਅਤੇ ਦਾਸਾਂ (2: 9, 10) ਨਾਲ ਹੈ। ‘ਸੁਧਾਰ’ ਦੇ ਇਸ ਟੀਚੇ ਨੂੰ ਖਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨਾਲ ਹੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਬੁੱਢੇ ਪੁਰਖ (ਆਇਤ 2)

ਖੁਦਾ ਨੇ ਅਗਵਾਈ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਬੁੱਢੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਗਿਣਤੀ 11: 16, 17; ਯਰਮਿਯਾਹ 19: 1, 2)। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਬੁੱਢੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ‘ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰ’² (2: 2) ਹੋਣ ਲਈ ਆਖਿਆ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਆਦਮੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਸਬੰਧਾਂ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਵਿਚ ਸ਼ਬਰਦਾਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਬੁੱਢਾ ਆਦਮੀ ‘ਗੰਭੀਰ’³ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਨਮੂਨਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਸਹੀ ਵਿਹਾਰ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕਿੰਨੀ

ਅਹਿਮੀਅਤ ਹੈ!

ਉਹ ‘‘ਸੁਰਤ ਵਾਲਾ’’⁴ ਹੋਵੇ। ਦੂਜਿਆਂ ਵਿਚ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਅਤੇ ਢੀਠਪੁਣੇ ਦੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਆਦਮੀ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵੱਸ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਦਾ ਇਹ ਢੰਗ ਬੜਾ ਅਹਿਮ ਹੈ।

ਉਹ ‘‘ਨਿਹਚਾਵਾਨ’’ ਹੋਵੇ। ਪੌਲਸ ਨੇ ਇੱਥੇ ਉਹੀ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਿਆ ਜਿਹੜਾ ਉਹਨੂੰ ਆਇਤ ਇਕ ਵਿਚ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਸੀ (ਯੂ.: *hugiano*), ਇੱਥੇ ਉਹਨੇ ਕਿਸੇ ਆਦਮੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ। ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਉਹ ਜਿੱਤ ਹੈ ਜਿਹਦੇ ਰਾਹੀਂ ਅਸੀਂ ਸੰਸਾਰ ਉੱਤੇ ਫ਼ਤਹਿ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ (1 ਯੂਹੰਨਾ 5:4)। ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਰੋੜੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਰਾਹਾਂ ਤੋਂ ਮੋੜਨ ਵਿਚ ਤੀਤੁਸ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨਾ ਕਿੰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ (ਵੇਖੋ ਰੋਮੀਆਂ 4:20; 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 16:13; ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 2:7)।

ਉਹ ‘‘ਪ੍ਰੇਮ’’ (ਯੂ.: *agape*) ਵਿਚ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਕਈ ਪਹਲੂ ਹਾਂਪੱਖੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 13:1-8 ਵਿਚ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਥਾਂਥਾਂ ਆਪਣਾ ਨਾਂ (‘‘ਮਸੀਹੀ’’) ਭਰੋ। ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਪ੍ਰੇਮ ਇਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਮੁਜ਼ਾਹਿਰਾ ਹੈ। ਬਾਈਬਲ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਬੜਾ ਹੀ ਖੂਬਸੂਰਤ ਹੈ; ਪਰ ਅੱਜ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣਾ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਗ਼ਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਉਹ ‘‘ਧੀਰਜ’’ ਵਿਚ ਪੱਕਾ ਹੋਵੇ। ਅਜਿਹਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਆਦਮੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਣ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਬੁੱਢੀਆਂ ਅਤੇ ਜਵਾਨ ਔਰਤਾਂ (ਆਇਤਾਂ 3-5)

ਜਿੱਥੋਂ ਤਕ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਉਹਦੇ ਵਿਚ ਤਾਂ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਔਰਤਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਅਧੀਨਗੀ ਵਿਚ ਸਿੱਖਿਆ ਪਾਉਣ,⁵ ਪਰ ਬੁੱਢੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਵੀ ਆਪਣੇ ਅਧਿਐਨ ਅਤੇ ਸੱਚ ਨੂੰ ਦੱਸਣ ਨਾਲ ਜਵਾਨ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਬਰਕਤ ਬਣ ਸੱਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਹੰਨਾ (ਲੂਕਾ 2:36-38) ਅਤੇ ਲੂਈਸ (2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 1:5) ਅਤੇ ਪ੍ਰਿਸਕਿੱਲਾ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 18:24-26) ਪ੍ਰਭੂ ਵਿਚ ਵੱਧਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਬੇਹੱਦ ਫ਼ਾਇਦੇਮੰਦ ਸਨ। ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਭਗਤ ਔਰਤਾਂ ਆਟੇ ਵਿਚ ਖ਼ਮੀਰ ਵਾਂਗ ਰਾਜ ਨੂੰ ਫੈਲਾਉਣ ਲਈ ਮਦਦਗਾਰ ਹੋਣਗੀਆਂ (ਲੂਕਾ 13:21; ਗਲਾਤੀਆਂ 5:9)।

ਬੁੱਢੀਆਂ ਔਰਤਾਂ (2:3, 4)

1. ਬੁੱਢੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਚਾਲ ਚਲਣ ਵਿਚ ‘‘ਅਦਬ’’⁶ ਵਾਲੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਰਚਣਹਾਰੇ ਨਾਲ ਨੇੜਤਾ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਪੱਕਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਯਾਕੂਬ 4:8; ਕਹਾਉਤਾਂ 31:30)।

2. ਬੁੱਢੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਮਾਂ ‘‘ਦੋਸ਼ ਲਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ’’ ਬਣ ਕੇ ਬਰਬਾਦ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਬੁੱਢੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਕੋਲ ਵਿਚਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਹੋਣ ਦਾ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਸਮਾਂ ਕਾਫ਼ੀ ਹੋਵੇ। ਪੌਲਸ ਨੇ ਦੋਸ਼

ਲਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਮਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ!

3. ਬੁੱਢੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ‘ਪਿਆਕੜ’ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ। ਪਿਆਕੜ ਹੋਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣਾ ਆਪਣੇ ਵੱਸ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਥਾਂ ਆਪ ਹੀ ਉਹਦੇ ਵੱਸ ਵਿਚ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (ਕਹਾਉਤਾਂ 20:1; 23:29-35)। ਸ਼ਰਾਬੀ ਆਦਮੀ ਇਸ ਆਇਤ ਨੂੰ ਬੜੀ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰੋੜਦਾ ਮਰੋੜਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਸਦੀ ਦੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਦਾਖਰਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਆਮ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਦਾਈ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ (1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 5:23)। ਅੱਜ ਜੇ ਮਸੀਹੀ ਆਦਮੀ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਉਹਦੇ ਬਾਰੇ ਵੱਖੋ ਵੱਖ ਵਿਚਾਰ ਆਉਣਗੇ (ਰੋਮੀਆਂ 14:21)।

4. ਬੁੱਢੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ‘ਸੋਹਣੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸਿਖਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ’ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ (ਲੂਕਾ 2:36-38; ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 21:8, 9; ਫ਼ਿਲਿੱਪੀਆਂ 4:2, 3; ਇਬਰਾਨੀਆਂ 5:11-14 ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ)। ਇਸ ਭਾਗ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਕੁਝ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਸਿਖਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਮਹਾਨ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੀਤੀ। ਹਰ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਮੰਡਲੀ ਨੂੰ ਭਗਤ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਕਲਾ ਅਤੇ ਜਿਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਖੁਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਹਾਰਥ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਚਾਹਵਾਨ ਹੈ, ਦਾ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਪੌਲੁਸ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਾਉਣ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਹੈ।

5. ਬੁੱਢੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ‘ਮਤ ਦੇਣ’⁷ ਵਾਲੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ (2:4)। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਵੇਖਣ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਕੁਝ ਖੁਦਾ ਨੇ ਸੱਚਾਈ ਨਾਲ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਉਵੇਂ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ‘ਅਖੀਰ ਤਕ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣ’ ਦਾ ਢੰਗ ਹੈ। ਜਵਾਨ ਔਰਤਾਂ ਚਰਿੱਤਰ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਢਾਲਣ ਅਤੇ ਰੂਪ ਦੇਣ ਦਾ ਅਰਥ ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਪਰਿਵਾਰ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਅਗਲੇ ਭਾਗ ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਉਸ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਖ਼ਾਸ ਗੱਲਾਂ ਦੱਸੀਆਂ।

ਜਵਾਨ ਔਰਤਾਂ (2:4, 5)

1. ਜਵਾਨ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਤੀਆਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ‘ਪਿਆਰ’⁸ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਨੂੰ ਇਕ ਦੋਸਤ ਵੀ ਬਣਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਪਤੀ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਵਕਤ ਗੁਜ਼ਾਰਨ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਦ ਪਤੀ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਕੋਈ ਕੰਮ ਦਿਲੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਬਰਕਤ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

2. ਜਵਾਨ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ‘ਸੁਰਤ ਵਾਲੀਆਂ’ (2:5) ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਸਮਝ ਵਿਚ ਵਿਵੇਕੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਆਪਣੀਆਂ ਖਾਹਿਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹੋਣਾ ਵੀ ਹੈ।

3. ਜਵਾਨ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ‘ਸਤਵੰਤੀਆਂ’⁹ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਕਤ ਜਦ ਬਹੁਤ ਥਾਂਵਾਂ ਤੇ 7 ਵਿੱਚੋਂ 1 ਔਰਤਾਂ ਵਿਆਹ ਦੇ ਵਕਤ ਗਰਭਵਤੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਹਰ ਸਾਲ ਪੰਜਾਹ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਰਭਪਾਤ ਹੁੰਦੇ ਹੋਣ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਬੁੱਢੀਆਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਔਰਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਜਿਸਮਾਨੀ ਖਾਹਿਸ਼ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਸਲਾਹ ਦੇਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਵਾਨ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁੱਧਤਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ

ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮਦਦਗਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਹਾਉਤਾਂ 5: 1-23; 6: 20-35; 7: 1-27; 9: 13-18; 1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 5: 5-15; 1 ਥੰਮਲੁਨੀਕੀਆਂ 4: 3-7; ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 2: 20-23 ਵਰਗੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਵਾਨ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ।

4. ਜਵਾਨ ਔਰਤਾਂ ‘‘ਸੁਗੜ ਬੀਬੀਆਂ’’ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇਹ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਕਿ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਘਰ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕਰਨਾ ਛੱਡ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੈਰਿਅਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਦਕਿ ਕਹਾਉਤਾਂ 31: 10-31 ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਖੁਦਾ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਘਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਆਪਣੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਭੁੱਲਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦੀ।

ਜੇ ਕੁਝ ਵੀ ਖੁਦਾ ਨੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹ ਘਰ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਚ ਔਰਤ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵੀ ਹੈ, ਉਹ ਸਭ ਸਾਡੇ ਭਲੇ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਲਈ ਹੈ। ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਬੁੱਢੀਆਂ ਹੋਣ ਜਾਂ ਜਵਾਨ ਇਸ ਨੂੰ ਮੰਨ ਕੇ ਇਸ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਭਰਪੂਰੀ ਦੀ ਉਸ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਯਿਸੂ ਸੰਭਵ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਆਇਆ ਸੀ, ਆਉਣ ਦਾ ਔਰਤਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਹੋਰ ਢੰਗ ਨਹੀਂ ਹੈ।

5. ਜਵਾਨ ਔਰਤਾਂ ‘‘ਨੇਕ’’ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੁਝ ਪਤੀਆਂ ਅਤੇ ਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਘਰ ਸੰਭਾਲਣਾ, ਪੋਚੇ ਮਾਰਨਾ, ਖਾਣਾ ਬਣਾਉਣਾ, ਕੱਪੜੇ ਧੋਣਾ ਜਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਲਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ! ਘਰ ਦਾ ਕੰਮਕਾਜ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਤੇ ਛੱਟ ਬਾਹਰ ਨੇਕ ਹੋਣ ਦੀ ਪੌਲੁਸ ਦੀ ਹਦਾਇਤ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਸੁਖਦ ਵਿਹਾਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ।

6. ਜਵਾਨ ਔਰਤਾਂ ਆਪਣੇ ਪਤੀਆਂ ਦੇ ‘‘ਅਧੀਨ’’¹⁰ ਹੋਣ। ਅਫ਼ਸੀਆਂ 5: 22-24 ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, ‘‘ਹੇ ਪਤਨੀਓ, ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਿਆਂ ਪਤੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਵੋ ਜਿਵੇਂ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ। ਕਿਉਂ ਜੋ ਪਤੀ ਪਤਨੀ ਦਾ ਸਿਰ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਮਸੀਹ ਭੀ ਕਲੀਸੀਆ ਦਾ ਸਿਰ ਹੈ। ... ਪਰ ਤਾਂ ਵੀ ਜਿਸ ਪਰਕਾਰ ਕਲੀਸੀਆਮਸੀਹ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਇਸੇ ਪਰਕਾਰ ਪਤਨੀਆਂ ਭੀ ਹਰ ਗੱਲ ਵਿਚ ਆਪਣਿਆਂ ਪਤੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣ।’’¹¹

ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਇਕ ਚਿਤਾਵਨੀ ਵੀ ਜੋੜ ਦਿੱਤੀ। ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ, ਸਿਖਲਾਈ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰ ਉਹਦੀ ਹਦਾਇਤ ਮੁਤਾਬਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਖੁਦਾ ਦੇ ਵਚਨ ਦੀ ‘‘ਨਿੰਦਿਆ’’¹² ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ (ਵੇਖੋ 1 ਪਤਰਸ 3: 1-6; 2: 11, 12)।

ਅੱਜ ਕੁਝ ਔਰਤਾਂ ਇਹ ਰੋਲਾ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਪੁਰਾਣੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਜਾਂ ਪੌਲੁਸ ‘‘ਔਰਤਵਿਰੋਧੀ’’ ਸੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕੀਤੇ ਬਗੈਰ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਖੁਦਾ ਦੇ ਵਚਨ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਬੋਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਖੁਦਾ ਦੇ ਵਚਨ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਨਾ ਮਾਮੂਲੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ! ਇਹਦੇ ਇਲਾਵਾ ਖੁਦਾ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਨਾਲ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਤੇ, ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰਿਕ ਕਲੇਸ਼, ਝਗੜੇ ਅਤੇ ਘਰ ਟੁਟਣ ਦੀ ਕੀਮਤ ਚੁਕਾਉਣੀ ਪੈ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਜਵਾਨ ਪੁਰਖ (ਆਇਤਾਂ 6-8)

ਜਵਾਨ ਆਦਮੀਆਂ ਲਈ ਵੀ ਪੌਲੁਸ ਦੀ ਸੂਚੀ ਉਨੀ ਹੀ ਜ਼ੋਰ ਭਰੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਉਹਦੇ ਜ਼ੋਰ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਤਿੰਨ ਵਾਰ (2:2, 5, 6) ਖੁਦਾ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ‘ਸੁਰਤ ਵਾਲੇ’ ਹੋਣ ਲਈ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ! ਇਸ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਉੱਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਹਰ ਉਮਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਪਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਖੁਬੀ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਗਲਾਤੀਆਂ 5:22)।

ਤੀਤੁਸ ਜਵਾਨ ਆਦਮੀ ਸੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਮਦਮਪੁਰਖ ਇਕ ਵਚਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ, ‘‘ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨਮੂਨਾ ਕਰ ਵਿਖਾ।’’ ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਜਿਹੜਾ ਨਮੂਨਾ ਬਣੇ ਬਗੈਰ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਸੰਜਮ ਵਿਖਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਸੁਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਨਮਾਨ ਜਾਂ ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ (ਵੇਖੋ ਰੋਮੀਆਂ 2:17-24)।

ਇਸ ਮੁੱਢਲੇ ਕਥਨ ਵਿਚ ਜਿਹੜਾ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਜਵਾਨ ਆਦਮੀਆਂ ਲਈ ਆਖਿਆ, ਤਿੰਨ ਗੱਲਾਂ ਹਨ। ਆਇਤ 7 ‘ਸਭਨੀ ਗੱਲੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੁੱਭ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਨਮੂਨਾ’ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੀ ਹੈ।

1. ‘ਬਣਾਉਣਾ’¹³ ਸ਼ਬਦ ਅਹਿਮ ਹੈ। ਇੰਜੀਲ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਕਹਿਣ ਅਤੇ ਵਿਖਾਉਣ ਲਈ ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਹੋਣ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਕਹਿਣ ਅਤੇ ਕਹਿਣ ਲਈ ਕੁਝ ਹੋਣ ਵਿਚ ਬੜਾ ਫ਼ਰਕ ਹੈ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ‘ਵਿਖਾਉਣ ਅਤੇ ਦੱਸਣ ਦਾ ਸਮਾਂ’ ਸੀ।

2. ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਇਕ ਨਮੂਨਾ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਲੋਕ ਉਹਦੀ ਪੈੜ ਤੇ ਚੱਲ ਕੇ ਚੰਗਾ ਕਰਨਗੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਆਇਤਾਂ ਉੱਤੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਗੌਰ ਕਰੋ: 1 ਪਤਰਸ 2:21-24; 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 11:1; 1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 4:12-16.

3. ਲੋਕ ਉਸਦੇ ‘ਸੁੱਭ ਕਰਮਾਂ’ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹਨ (ਮੱਤੀ 5:16; ਅਫ਼ਸੀਆਂ 2:10; ਗਲਾਤੀਆਂ 6:9, 10)। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਇਸ ਪੱਤਰੀ ਵਿਚ ‘ਸੁੱਭ ਕਰਮਾਂ’ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਛੱਡਿਆ ਨਹੀਂ (2:14; 3:1, 8, 14)।

ਸਿੱਖਿਆ ‘ਸੁੱਧਤਾ’ ਨਾਲ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸੱਚਾਈ ਕਦੇ ਦਾਗਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਪੁਰਾਣੀ ਨਹੀਂ ਪੈ ਸਕਦੀ, ਖ਼ਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਨਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ (ਮੱਤੀ 24:35; ਯੂਹੰਨਾ 12:48)। ਅਸੀਂ ਸਚਿਆਈ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਕਿਉਂ ਸਿਖਾਈਏ? ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸਭ ਸਿਧਾਂਤ ਜਾਂਦੇ ਰਹਿਣਗੇ, ਪਰ ਜਿਹੜਾ ਖੁਦਾ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤਕ ਬਣਿਆ ਰਹੇਗਾ (1 ਯੂਹੰਨਾ 2:17)। ਸੁੱਭ ਕਰਮ ਦਿਲੋਂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਖਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੰਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ (ਭਰਸ਼ਟ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ) ਵਡਿਆਈ ‘ਪਾਵੇਗਾ।’

ਇਹ ਸਭ ਗੁਣ ਇਕ ਭਾਈ ਨੂੰ ਉਹ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜਾ ‘ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ’ ਕਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇਗਾ। ‘ਜਿਹਦੇ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਨਾ ਲਗ ਸਕੇ।’ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਇਕ ਆਦੇਸ਼ਸੂਚਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਖਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ (2:1) ਅਤੇ ਉਸੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਜੀਵਨ ਸੈਲੀ ਅਤੇ ਬੋਲਚਾਲ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਜੋੜਦਿਆਂ ਖ਼ਤਮ ਕੀਤਾ।

ਵਿਲੀਅਮ ਬਾਰਕਲੇ ਨੇ ਸੱਚਾਈ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਵਿਚ ਇਵੈਂਜਲਿਸਟ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ

ਇਵੇਂ ਸੰਖੇਪ ਕੀਤਾ:

(1) ਇਹ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਜਾਵੇ ਕਿ ਮਕਸਦ ਬਿਲਕੁਲ ਸਾਫ਼ ਹੈ। ਮਸੀਹੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਸਾਹਮਣੇ ਅਜਮਾਇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਆਉਣਾ ਯਕੀਨੀ ਹੈ। ਆਪਣਾ ਨਮੂਨਾ ਦੇਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਬਣਿਆ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਹੋਸ਼ਿਆਰੀ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਸਿਆਣਪ ਵਿਖਾਉਣ ਦਾ ਲਾਲਚ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਖੁਦ ਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੁਆਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਆਪਣੇ ਵੱਖ ਖਿੱਚਣ ਦੀ ਚਾਲ ਦਾ ਲਾਲਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਤਕਤ ਦਾ ਲਾਲਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਿਖਾਉਣ ਵਾਲਾ, ਪ੍ਰਚਾਰਕ, ... ਸੇਵਕ ਅੱਗੇ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਬਣਨ ਦਾ ਲਾਲਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਗੂ ਤਾਂ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਕਦੇ ਨਹੀਂ। ...

(2) ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਾਂਨ ਤਾਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਾਂਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਵੱਖਰਾਪਣ, ਘਮੰਡ ਜਾਂ ਅੱਖੜਪਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸ਼ਾਂਨ ਮਸੀਹ ਦੇ ਦੂਤ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਇਕ ਵੱਡੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੋਣ ਦੀ ਚੇਤਨਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਲੋਕ ਛੋਟੇ ਅੱਗੇ ਝੁਕ ਸਕਦੇ ਹਨ! ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਉੱਪਰ ਹੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ... ਦੂਜੇ ਲੋਕ ਇਯ ਨੂੰ ਬੁਰਾ ਮੰਨ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਸ਼ਾਂਨ ਵੱਲ ਭਾਵੁਕ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ; ਉਸ ਵਿਚ ਇਹ ਦੀਨਤਾ ਹੋਣਲੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਇਹ ਭੁੱਲ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਕੋਈ ਥਾਂ ਹੈ।

(3) ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਠੋਸ ਸਿੱਖਿਆ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਮਸੀਹੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੰਜੀਲ ਦੀਆਂ ਸੱਚਾਈਆਂ ਦੱਸਣ ਵਾਲਾ ਵੀ ਹੋਵੇ ਨਾ ਕਿ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਦੱਸਣ ਵਾਲਾ। ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਤੇ ਸਿਖਾਉਣ ਵਾਲਾ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਦੂਜੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਉੱਤੇ ਆਪਣਾ ਵਕਤ ਖਰਾਬ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ... ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਜਾਂ ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਦੂਜੇ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਖੁਦ ਦੇ ਵਚਨ ਦਾ ਉਪਯੋਗੀ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਜਾਂ ਸਿਖਾਉਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ।

ਜਿਹੜਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਤੀਤੁਸ ਨੂੰ ਤਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ ਇਕ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਕੰਮ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਸੀਹ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਸੀਹ ਵਿਖਾਉਣਾ ਸੀ।

ਕਿਸੇ ਉਸਤਾਦ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤਾਰੀਫ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਉਹਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਹੈ, 'ਪਹਿਲੇ ਉਸ ਨੇ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਫੇਰ ਉਸ ਨੇ ਸਿਖਾਇਆ।'¹⁴

ਇਵੇਂ ਜਲਿਸਟ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਮੂਨਾ ਦੇਣ, ਫੇਰ ਸਮਝਾਵੇ, ਜੋ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿਚ ਸੱਚਾਈ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਹੋਵੇਗੀ!

ਸੇਵਕ (ਆਇਤਾਂ 9, 10)

ਛੁਟਕਾਰੇ ਦੀ ਖੁਦਾ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਮਸੀਹੀ ਵਿਹਾਰ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਯੋਗ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਢਲ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮੱਤੀ 20:26-28 ਅਤੇ ਗਲਾਤੀਆਂ 3:26-28 ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੂਲ ਕੰਮਾਂ ਬਾਰੇ ਦਸਦੇ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਲੋਕ ਮੁੜ ਕੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਲਈ ਅਗਵਾਈ ਪਾਉਣਗੇ (ਯੂਹੰਨਾ 13:34, 35)। 9 ਅਤੇ 10 ਆਇਤਾਂ ਮਸੀਹੀ ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਸਨਮਾਨਯੋਗ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਕਰਨ

ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਸੇਵਕ, ਆਪਣੇ ਮਾਲਕਾਂ ਅੱਗੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ‘ਅਧੀਨ’ ਹੋਣ ਇਹ ਉਹੀ ਵਿਹਾਰ ਹੈ ਜਿਹੜਾ 2:5 ਵਿਚ ਕਰਣ ਲਈ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ‘ਕਿਉਂਕਿ ਸੇਵਕ ਲਈ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਦੀ ਤਾੜਨਾ ਜਾਂ ਸਲਾਹ ਲੈਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।’ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਇਕ ਪੁਰਾਣੀ ਕਹਾਣੀ ਦੱਸੀ ਗਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਪੜਦਾਦਾ, ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਉੱਤੇ ਇਕ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿਚ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਵਾੜ ਉੱਤੇ ਪੱਥਰ ਸੁੱਟਣ ਲਈ ਲਾਉਣਾ ਸੀ। ਜਦ ਕੰਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਪੜਦਾਦਾ ਉਸ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਮਨ ਬਦਲ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਹੀ ਪੱਥਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸੁੱਟਣ ਨੂੰ ਆਖਦੇ। ਇਹ ਮਨ ਦਾ ਬਦਲਣਾ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਹੋਇਆ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੰਮ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਜਾਂ ਤਾਂ ਨਰਾਜ਼ ਹੋ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਪੜਦਾਦਾ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮਨ ਬਦਲਣ ਲਈ ਆਖਿਆ। ਇਕ ਆਦਮੀ ਫਰਜ਼ ਦਾ ਬੱਦਾ ਚੌਥੀ ਵਾਰ ਵਾੜ ਦੇ ਉੱਤੇ ਦੀ ਪੱਥਰ ਸੁੱਟਣ ਲੱਗਾ। ਜਦ ਉਸ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕੁਝ ਬੋਲਿਆ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸੀ, ‘ਕੀਸੀ ਸਾਹਬ ਇਹ ਪੱਥਰ ਤੁਹਾਡੇ ਹਨ, ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਪੂਰਾ ਹਫ਼ਤਾ ਉਧਰੋਂ ਇੱਧਰ ਸੁੱਟਣ ਲਈ ਆਖਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡਾ ਪੇਸ਼ਾ ਇਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਕੰਮ ਪੱਥਰ ਸੁੱਟਣਾ ਹੈ।’ ਮੇਰੇ ਪੜਦਾਦਾ ਨੇ ਉਸ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਕੰਮ ਉੱਤੇ ਲਾ ਲਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਅਧੀਨ ਹੋਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਪਤਾ ਸੀ।

ਸੇਵਕ ‘ਖੁਸ਼ ਰਹਿਣੇ’ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ‘ਹਰ ਗੱਲ ਵਿਚ’ ਅਨੰਦ ਨਾਲ ਅਤੇ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਗੁਣ ਕੰਮ ਤੇ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ/ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਉਸ ਦੇ ਉੱਥੇ ਨਾ ਹੋਣ ਤੇ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਹਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਕਰਨੀ ਨਾ ਛੱਡਣ। ਪੌਲਸ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਕਪਟ ਭਰੇ ਵਿਹਾਰ ਲਈ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤੀ। ਉਹਦਾ ਅਗਲਾ ਜ਼ੋਰ ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਸੀ ਕਿ ਸੇਵਕ ਪਰਤ ਕੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ।

ਸੇਵਕ (ਜਾਂ ਕਾਮਾ) ਲਈ ਇਕ ਹੋਰ ਅਹਿਮ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ‘ਚੋਰੀ ਚਲਾਕੀ’ ਨਾ ਕਰੇ।¹⁵ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੇ ਅਜਿਹਾ ਵਿਹਾਰ ‘ਉਹ ਅਮੀਰ ਹੈ [ਜਾਂ ਵੱਡੀ ਕੰਪਨੀ ਹੈ] ਜੇ ਮੈਂ ਥੋੜਾ ਜਿਹਾ ਲੈ ਲਵਾਂ ਤਾਂ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ! ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ।’

ਉਸ ਬੇਵਕੂਫ਼ੀ ਦੇ ਉਲਟ, ਪੌਲਸ ਵੱਲੋਂ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸੇਵਕ (ਜਾਂ ਕਾਮੇ) ਨੂੰ ‘ਪੂਰੀ ਮਾਤਬਰੀ’ (ਯੂ.: *agathos*) ਵਿਖਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਉਹੀ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ 2:5 ਵਿਚ ‘ਨੇਕ’ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਰੋਬਿਨਸਨ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਿਹੜਾ ‘ਭਲੇ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨਯੋਗ ਗੁਣ, ਚਰਿੱਤਰ ... ਸਹੀ ... ਉਪਯੋਗੀ ... ਲਾਹੇਵੰਦ ਹੋਣ ਲਈ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਫ਼ਰਕ ਹੈ।’¹⁶

ਜੇ ਲੋਕ ਇਸ ਨਮੂਨੇ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਉਸ ਇਸ ਨੂੰ ‘ਸਿੰਗਾਰ ਦੀਆਂ’¹⁷ ਖਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਬਾਈਬਲ ਨੂੰ ਖੂਬਸੂਰਤ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਲੋਕ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਗੁਜ਼ਾਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਲੀਬ ਦੇ ਰੂਹਾਨੀ ਸਿਪਾਹੀ ਦੀ

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੋਂ ਹੀ ਖੁਦਾਈ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਰੋਮਾਂਚਕਾਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ (ਵੇਖੋ 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 3: 2-6)।

ਪਾਠ 4: ਹਰ ਮਸੀਹੀ ਵਿਹਾਰ ਦਾ ਅਧਾਰ (2:11-15)

ਵੱਖ ਵੱਖ ਲੋੜਾਂ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਰਗਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਭ ‘‘ਲੋਕ ਬਚਾਏ ਜਾ ਕਦੇ ਹਨ!’’ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਕਾਰਣ ਸਬੰਧੀ ਉਪਸਰਗ ‘‘ਦੀ’’ (2: 11) ਨਾਲ ਵਿਖਾਈ ‘‘ਸਭ ਮਨੁੱਖਾਂ’’ ਲਈ ਖੁਦਾ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਸਿਖਰ ਨਾਲ ਆਪਣੀਆਂ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਖੁਦਾ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਨਾਲ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਕੀਤਾ।

ਖੁਦਾ ਦੀ ਕਿਰਪਾ (ਆਇਤਾਂ 11-14)

2: 11-14 ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ:

ਕਿਉਂ ਜੋ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਸਭਨਾਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਲਈ ਪਰਗਟ ਹੋਈ। ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਤਾੜਨਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਭਈ ਅਸੀਂ ਅਭਗਤੀ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰੀ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਮਨ ਫੇਰ ਕੇ ਇਸ ਵਰਤਮਾਨ ਜੁਗ ਵਿਚ ਸੁਰਤ, ਧਰਮ ਅਤੇ ਭਗਤੀ ਨਾਲ ਉਮਰ ਬਤੀਤ ਕਰੀਏ। ਅਤੇ ਉਸ ਸੁਭ ਆਸ ਦੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਮਹਾਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਅਤੇ ਮੁਕਤੀ ਦਾਤਾ ਜਿਸ ਮਸੀਹ ਦੇ ਤੇਜ ਦੇ ਪਰਗਟ ਹੋਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਰੱਖੀਏ। ਜਿਹ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਲਈ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਭਈ ਸਾਰੇ ਕੁਧਰਮ ਤੋਂ ਸਾਡਾ ਨਿਸਤਾਰਾ ਕਰੇ ਅਤੇ ਖਾਸ ਆਪਣੇ ਲਈ ਇਕ ਕੌਮ ਨੂੰ ਪਾਕ ਕਰੇ ਜੋ ਸੁਭ ਕਰਮਾਂ ਵਿਚ ਸਰਗਰਮ ਹੋਵੇ।

ਸੰਭਾਵਨਾ (ਆਇਤ 11)

ਖੁਦਾ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ‘‘ਪਰਗਟ ਹੋਈ’’ ਹੈ। ਜੋ ਕੁਝ ਹੁਣ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਯੁੱਗਾਂ ਤੋਂ ਖੁਦਾ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਸੀ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਇਕ ਭੇਦ ਸੀ (ਵੇਖੋ ਰੋਮੀਆਂ 16:25-27; 1 ਪਤਰਸ 1:9-12; ਗਲਾਤੀਆਂ 4:4; 1 ਯੂਹੰਨਾ 4: 14; ਅਫ਼ਸੀਆਂ 3:3-11)।

ਢੰਗ (ਆਇਤ 12)

ਬਚਾਏ ਜਾਣ ਲਈ ਸਭ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਾਪ ਤੋਂ ਸੁੱਧ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ (ਰੋਮੀਆਂ 5: 12)। ਪਾਪ ਤੋਂ ਸੁੱਧ ਹੋਣ ਲਈ ‘‘ਅਭਗਤੀ’’¹⁸ ਅਤੇ ‘‘ਸੰਸਾਰੀ ਵਿਸ਼ਿਆਂ’’¹⁹ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜਨਾ ਅਤੇ ਖੁਦਾ ਅੱਗੇ ਸਹੀ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ (2: 12)। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੇਟੂ ਕਰੇਤੀਆਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਜ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਜਿਹੜਾ ਸੰਸਾਰ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਰੱਖਣਾ ਹੈ, ਖੁਦਾ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ (1 ਯੂਹੰਨਾ 2: 15-17)। ਮਸੀਹੀ ਆਦਮੀ ਭਾਵੇਂ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਪਰ

ਉਹ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ (ਯੂਹੰਨਾ 17: 11-16)।

ਮਸੀਹੀ ਜੀਵਨ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਸੇਹਰਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਹਰ ਇਕ ਲਈ 'ਸੰਜਮੀ' ਜੀਵਨ ਜੀਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਹੀ ਮੂਲ ਸ਼ਬਦ ਤੀਤਸ ਵਿਚ ਚਾਰ ਵਾਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ (2:2, 5, 6, 12)। ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਜਮ ਲਈ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ 'ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਇਮਾਨਦਾਰ ਹੋਣਾ' ਅਤੇ 'ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ' ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਹਾਰ ਨਾਲ ਆਦਮੀ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਸਹੀ ਹੋ ਕੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁੱਧ ਅੰਤਹਕਰਣ ਨਾਲ ਜੀਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ। ਦੂਜਾ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ 'ਧਰਮ' ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਣ ਲਈ ਆਖਿਆ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨਿਕਲ ਕੇ ਦੂਜਿਆਂ ਅੱਗੇ ਸਹੀ ਵਿਹਾਰ ਸਿਖਾਉਣ ਤਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤੀਜਾ, ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਸਾਨੂੰ 'ਭਗਤੀ'²⁰ ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕੱਟਣ ਲਈ ਆਖਿਆ। ਇਹ ਸੰਖੇਪ ਵਾਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਲੋੜ ਦਾ ਬਿਆਨ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਇਸ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲਈ, ਦੂਜਿਆਂ ਲਈ, ਖੁਦਾ ਅੱਗੇ ਸਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਿਤਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਸਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ।

ਵਾਅਦਾ (ਆਇਤ 13)

ਖੁਦਾ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਸਿਰਫ ਪਰਗਟ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ (ਆਇਤ 11), ਬਲਕਿ ਇਹ ਸਾਡੇ ਲਈ 'ਆਪਣੇ ਮਹਾਂ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਵਰ ਅਤੇ ਮੁਕਤੀ ਦਾਤਾ ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਦੇ ਤੇਜ ਦੇ ਪਰਗਟ ਹੋਣ' ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਲਈ ਸਾਡੇ ਵਸਤੇ ਰਾਹ ਖੋਲਦੀ ਹੈ (2:13)। ਉਸ ਜਲਾਲੀ ਮੁਕਤੀ ਦਾਤੇ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਜਲਾਲੀ ਪਰਗਟ ਹੋਣ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਜਾਂ ਲਿਖਣ ਦਾ ਮਨੁੱਖ ਕੋਲ ਕੋਈ ਹੋਰ ਢੰਗ ਨਹੀਂ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਮੱਤੀ 17: 1-5; ਯੂਹੰਨਾ 1: 18; 14:8, 9; 17: 1, 5, 24), ਪਰ ਇਸ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਲਈ ਇਹ ਕਿੰਨੀ 'ਬਰਕਤ ਵਾਲੀ ਉਮੀਦ' ਅਤੇ ਕਿੰਨਾ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ (1 ਯੂਹੰਨਾ 3: 1-3)।

ਸਚਮੁਚ ਯਿਸੂ ਖੁਦਾ ਹੈ ਕੋਈ ਵੀ ਧਾਰਮੀ ਜਿਹੜਾ ਖੁਦਾ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਤੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਸਲ ਵਿਚ ਮਸੀਹ ਵਿਰੋਧੀ ਦੀ ਆਤਮਾ ਹੈ (ਵੇਖੋ 1 ਯੂਹੰਨਾ 4: 1-6)। ਇਕ ਦਿਨ ਉਹਦੇ ਆਉਣ ਤੇ ਹਰ ਅੱਖ ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖੇਗੀ (ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 1:7)।

ਕੀਮਤ (ਆਇਤ 14)

ਸਾਡੀ ਆਸ ਯਕੀਨ ਦੇ ਕਾਬਲ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ 'ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਲਈ ਦੇ ਦਿੱਤਾ।' ਰੋਮੀਆਂ 5: 1-11 ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ:

... ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਭੂ ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਵੱਲ ਸ਼ਾਂਤੀ ਰੱਖੀਏ। ਜਿਹ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਵੀ ਅਸੀਂ ਨਿਹਚਾ ਨਾਲ ਓਸ ਕਿਰਪਾ ਵਿਚ ਅੱਪੜੇ ਜਿਹ ਦੇ ਉੱਤੇ ਖਲੋਤੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਪਰਤਾਪ ਦੀ ਆਸ ਉੱਤੇ ਅਭਮਾਨ ਕਰੀਏ। ਨਿਰਾ ਏਹੋ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਬਿਪਤਾ ਵਿਚ ਵੀ ਅਭਮਾਨ ਕਰੀਏ ਕਿਉਂ ਜੋ ਇਹ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਭਈ ਬਿਪਤਾ ਧੀਰਜ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਧੀਰਜ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਆਸ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਆਸ ਸ਼ਰਮਿਦਿਆਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਇਸ ਲਈ ਜੋ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ ਦੇ ਵਸੀਲੇ ਨਾਲ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸਾਡਿਆਂ

ਹਿਰਦਿਆਂ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਨਿਰਬਲ ਹੀ ਸਾਂ ਤਦੋਂ ਮਸੀਹ ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਕੁਧਰਮੀਆਂ ਦੇ ਲਈ ਮੋਇਆ। ਇਹ ਗੱਲ ਤਾਂ ਔਖੀ ਹੈ ਜੋ ਧਰਮੀ ਦੇ ਲਈ ਕੋਈ ਮਰੇ ਪਰ ਕੀ ਜਾਣੀਏ ਜੋ ਭਲੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਲਈ ਕੋਈ ਮਰਨ ਨੂੰ ਵੀ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਪਰੰਤੂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸਾਡੇ ਉੱਤੇ ਇਉਂ ਪਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਭਈ ਜਾਂ ਅਸੀਂ ਅਜੇ ਪਾਪੀ ਹੀ ਸਾਂ ਤਾਂ ਮਸੀਹ ਸਾਡੇ ਲਈ ਮੋਇਆ। ਸੋ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਉਹ ਦੇ ਲਹੂ ਨਾਲ ਧਰਮੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਵਧ ਕੇ ਅਸੀਂ ਉਹ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਉਸ ਕ੍ਰੋਧ ਤੋਂ ਕਚ ਜਾਵਾਂਗੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਵੈਰੀ ਹੋ ਕੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨਾਲ ਉਹ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਵਸੀਲੇ ਮਿਲਾਏ ਗਏ ਤਾਂ ਮਿਲਾਏ ਜਾ ਕੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਵਧ ਕੇ ਉਹ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਬਚ ਜਾਵਾਂਗੇ। ਅਤੇ ਨਿਰਚਾ ਇਹੋ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਅਸੀਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਉੱਤੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਭੂ ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਦੇ ਵਸੀਲੇ ਨਾਲ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਮਿਲਾਏ ਗਏ ਅਭਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਯਿਸੂ ਨੇ ਕਲੀਸੀਆ ਨਾਲ ਐਨਾ ਪਿਆਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸ਼ੁੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਉਹਦੇ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਕਸ਼ਟਾਂ ਵਿਚ ਅਨੰਦ ਕੀਤਾ (ਵੇਖੋ ਅਫ਼ਸੀਆਂ 5:25-27; ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 1:24-27)।

ਮਕਸਦ (ਆਇਤ 14)

ਪਹਿਲਾਂ ਮਸੀਹ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਨੂੰ ‘ਛੁਡਾ’²¹ ਸਕੇ। ਸਚਮੁਚ ਸਾਨੂੰ ‘ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੁਧਰਮ ਤੋਂ’ ਛੁਡਾ ਸਕਦਾ ਹੈ! ਜੋ ਲੋਕ ਉਹਦੇ ਰਾਹੀਂ ਖੁਦਾ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਬਲ ਹੈ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 7:25; 5:8, 9)। ਉਹ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸਾਡੇ ਪਾਪਾਂ ਲਈ ਬਲਕਿ ਪੂਰੀ ਦੁਨਿਆਂ ਦੇ ਪਾਪਾਂ ਲਈ ਵੀ ਮਰਿਆ (1 ਯੂਹੰਨਾ 2:1, 2; 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 5:14, 15)।

ਦੂਜਾ ਪਾਪੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਧਰਮੀ ਖੁਦਾ ਅੱਗੇ ਛੁਡਾਏ ਜਾਣ ਲਈ, ਯਿਸੂ ਸਾਨੂੰ ‘ਸ਼ੁੱਧ’²² ਕਰਨ ਲਈ ਆਇਆ। ਪਾਪ ਤੋਂ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰਾਏ ਹੋਇਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਲੋਕ ਇਹ ਨਾ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਉਹ ਨਵੀਂ ਸਰਿਸ਼ਟ ਹਨ ਅਜੇ ਵੀ ਪਾ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕਟ ਰਹੇ ਹਨ (ਰੋਮੀਆਂ 6:3-18; 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 5:17)। ਯਿਸੂ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ‘ਆਪਣੇ ਲਈ ਇਕ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੁੱਧ’ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀ (ਵੇਖੋ 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 6:16-18)। ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਹਾਂ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 6:19, 20), ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਜਲਾਲ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੈ!

ਤੀਜਾ ਉਸ ਦਾ ਮਕਸਦ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਬਣਾਉਣਾ ਸੀ ਜਿਹੜੇ ‘ਸ਼ੁੱਭ ਕਰਮਾਂ ਵਿਚ ਸਰਗਰਮ’ ਹੋਣ। ਉਹਦੇ ਕਿੰਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਅਧਿਆਇ 2 ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਉਸ ਦਾ ਮਾਪਦੰਡ ਵੇਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਣ ਲਈ *ਸਰਗਰਮ ਹੋਏ ਹਨ?*

ਪੌਲੁਸ ਦਾ ਹੁਕਮ (ਆਇਤ 15)

ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਤੀਤੁਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ‘‘ਏਹ ਗੱਲਾਂ ਆਖ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਨਾਲ ਤਰੀਦ ਕਰ ਅਤੇ ਝਿੜਕ ਦਿਹ ...’’ (2:15)। ਇਹ ਅਹਿਮ, ਮਾਪਦੰਡ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅਤੇ

ਆਸ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸੱਚਾਈਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ^{੧੩} ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਸੁਣਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਹੈ। ਇਕ ਹੋਰ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਮੌਕਿਆਂ ਤੇ, ਬੁਲਾਰੇ ਨੂੰ ‘ਸਮਝਾਉਣਾ’^{੨੪} ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ। ਲੋੜ ਪੈਣ ਤੇ, ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਨੂੰ ‘ਸਿਖਾਉਣਾ’^{੨੫} ਲਈ ਵੀ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਹ ਸਭ ਪੂਰੇ ਇਖ਼ਤਿਆਰਫ ਨਾਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਮੱਤੀ 28: 18, 19)। ਖ਼ੁਦਾ ਦੇ ਇਲਾਹੀ ਫਜ਼ਲ ਅਤੇ ਫ਼ਾਇਦਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿਹੜੇ ਉਹਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਦੁੱਖ ਝੱਲਣ ਅਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਸਭ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁਹਈਆ ਕਰਵਾਏ ਹਨ, ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਵੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਣ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ!

ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ, ਪੌਲਸ ਦਾ ਹੁਕਮ ਇਵੈਂਜਲਿਸਟ ਲਈ ਸਭ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਣ, ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤਾੜਨ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਣੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਵੈਂਜਲਿਸਟ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ‘ਅਪਮਾਣ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਣਾ’ ਚਾਹੀਦਾ। ਵਰਤਮਾਨ ਆਦੇਸ਼ਸੂਚਕ ਹੋਣ ਨਾਤੇ, ਇਸ ਵਾਕ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਵਿਆਕਰਣੀ ਰੂਪ ਇਹ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਵੈਂਜਲਿਸਟ (1) ਬੋਲੇ, (2) ਬੋਲਦਾ ਰਹੇ, (3) ਵੱਖੋ ਵੱਖ ਲੋੜਾਂ ਲਈ ਵੱਖੋ ਵੱਖ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਿਖਾਏ, ਅਤੇ (4) ਇਵੇਂ ਸਿਖਾਏ ਕਿ ਕੋਈ ਹਰ ਆਦਮੀ ਲਈ ਖ਼ੁਦਾ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ!

ਟਿੱਪਣੀਆਂ

^੧ਖਰੀ ਸਿੱਖਿਆ (ਯੂ.: *hugiaino*)-‘ਸਿਹਤਮੰਦ, ਚੰਗਾ ਹੋਣਾ ... ਤੰਦਰੁਸਤ ਹੋਣਾ, ਬਿਨਾਂ ਗਲਤੀ ਦੇ, ... ਮਸ਼ੀਹੀ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਪੱਕਾ, ਸ਼ੁੱਧ, ਸਹੀ, ਤੀਤੁਸ 1:13; 2:2 ... ਖਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ... ਸੱਚਾ, ਸ਼ੁੱਧ, ਮਿਲਾਵਟ ਰਹਿਤ, 1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 1:10; 6:3; 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 1:13; 4:3; ਤੀਤੁਸ 1:9; 2:1’ (ਐਡਵਰਡ ਰੋਬਿਨਸਨ, *ਏ ਗ੍ਰੀਕ ਐਂਡ ਇੰਗਲਿਸ਼ ਲੈਕਸਿਕਨ ਆਫ ਦ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ* [ਨਿਊ ਯਾਰਕ: ਹਾਰਪਰ ਐਂਡ ਬ੍ਰਦਰਜ਼, 1863], 736)। ^੨ਪਰਹੇਜ਼ਗਾਰ (ਯੂ.: *hephalios*)-‘ਗੰਭੀਰ ... [ਖਾਸਕਰ] ਦਾਰੂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ... ਸੰਜੀਦਾ, ਚੌਕਸ, ਖ਼ਬਰਦਾਰ’ (ਰੋਬਿਨਸਨ, 480)। ^੩ਗੰਭੀਰ (ਯੂ.: *semnos*)-‘ਸਨਮਾਨਯੋਗ, ਇੱਜ਼ਤਦਾਰ; ਚਰਿੱਤਰ ਲਈ ਇੱਜ਼ਦਾਰ ਹੋਣਾ, ਆਦਰਯੋਗ 1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 3:8, 11; ਤੀਤੁਸ 2:2 ... ਫ਼ਿਲਿੱਪੀਆਂ 4:8’ (ਸੀ. ਜੀ. ਵਿਲਕੋ ਐਂਡ ਵਿਲਿਬਰਡ ਗਿੰਮ, *ਏ ਗ੍ਰੀਕ ਐਂਡ ਇੰਗਲਿਸ਼ ਲੈਕਸਿਕਨ ਆਫ ਦ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ*, ਅਨੁਵਾਦ ਅਤੇ ਸੋਧ ਜੋਜ਼ਫ਼ ਐਚ. ਥੇਅਰ [ਐਡਿਨਬਰਗ, ਸਕੋਟਲੈਂਡ: ਟੀ. ਐਂਡ ਟੀ. ਕਲਾਰਕ, 1901; ਰੀਪ੍ਰਿੰਟ ਐਡੀਸ਼ਨ, ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਬੇਕਰ ਬੁਕ ਹਾਊਸ, 1977], 573)। ^੪ਸੁਰਤ ਵਾਲਾ (ਯੂ.: *sophron*)-‘ਇੰਦਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਸ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ... ਲਾਲਸਾਵਾਂ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾ ਕੇ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ... ਤੀਤੁਸ 1:8; 2:2, 5’ (ਥੇਅਰ, 613); ‘... ਮਨ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ, ਅਭਿਲਾਸ਼ਾ, ਜੋਸ਼, ਵਿਹਾਰ ਉੱਤੇ ਕਾਬੂ’ (ਰੋਬਿਨਸਨ, 707)। ^੫1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 2:11-15 ਤੇ ਨੋਟਸ ਵਿਚ ਵੇਖੋ ਕਿ ਅੱਰਤਾਂ ਕਿਵੇਂ ਸਿਖਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਵੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ^੬ਅਦਬ (ਯੂ.: *hieroprepes*)-‘ਕੋਈ ਪਵਿੱਤਰ ਥਾਂ ਜਾਂ ਆਦਮੀ, ਤੀਤੁਸ 2:3 ... ਮਸ਼ੀਹੀ ਆਚਰਣ ਨੂੰ ਸਜਾਉਣ ਵਾਲਾ ਵਿਹਾਰ’ (ਰੋਬਿਨਸਨ, 346)। ^੭ਮਤ ਦੇਣਾ (ਯੂ.: *sophronizo*)-‘ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਹੋਸ਼ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣਾ, ਕਾਬੂ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣਾ, ਵੱਸ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਯਾਦ ਦੁਆਉਣਾ ... ਤੀਤੁਸ 2:4’ (ਥੇਅਰ, 613)। ^੮ਪਿਆਰ (ਯੂ.: *philandros*)-‘ਆਪਦੇ ਪਤੀ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਨਾ: ਤੀਤੁਸ 2:4.’ ਮੂਲ ਸ਼ਬਦ *phileo* ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ‘... ਪਿਆਰ ਕਰਨਾ, ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਦੋਸਤੀ ਵਾਲਾ ਵਿਹਾਰ ਕਰਨਾ ... ਵਿਚ ਆਨੰਦ ਕਰਨਾ ... ਦੀ ਉਡੀਕ ਆਨੰਦ ਨਾਲ ਕਰਨਾ ... ਚੁੰਮਾ ਲੈਣਾ ... ਕਿਸੇ

ਨਾਲ ਤਰਸਭਰੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਹਾਰ ਕਰਨਾ; *philein* ਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਆਵੇਸ਼ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ'' (ਥੋਅਰ, 653)। ⁹ਸਤਵੰਤੀ (ਯੂ.: *hagnos*)-''ਸਰਧਾ ਭਰੇ, ਸਨਮਾਨਯੋਗ ਢੰਗ ਨਾਲ, ਪਵਿੱਤਰਤਾ ... ਸਰੀਰਕ ਅਭਿਲਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਸੁੱਧ, ... ਮਰਿਆਦਾ ਵਿਚ, ਤੀਤੁਸ 2:5'' (ਥੋਅਰ, 8); ''... ਨਿਰੋਦਸ਼, ਦੋਸ਼ ਰਹਿਤ, ... ਫਿਲਿੱਪੀਆਂ 4:8; 1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 5:22 ... 1 ਪਤਰਸ 3:2'' (ਰੋਬਿਨਸਨ, 9)। ¹⁰ਅਧੀਨ (ਯੂ.: *hupotasso*)-''ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ... ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਧੀਨ ਕਰਨਾ: ਹੁਕਮ ਮੰਨਣਾ; ਆਪਣੇ ਵੱਸ ਵਿਚ ਦੇਣਾ; ਕਿਸੇ ਦੀ ਤਾੜਨਾ ਜਾਂ ਨਸੀਹਤ ਲੈਣਾ'' (ਥੋਅਰ, 645)।

¹¹1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 2:9-15 ਨਾਲ ਅਧੀਨਤਾ ਉੱਤੇ ਚਰਚਾ ਵੇਖੋ। ¹²ਨਿੰਦਿਆ (ਯੂ.: *blasphemo*)-''ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨਾ, ਗਾਲੀ ਗਲੋਚ ਕਰਨਾ, ਮਾੜਾ ਕਹਿਣਾ। ... ਮਾੜਾ ਕਹਿਣਾ ... ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਜਿਹੜੇ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜਾਣ ਬੁਝ ਕੇ ਖੁਦਾ ਜਾਂ ਪਵਿੱਤਰ ਵਸਤਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਸਨਮਾਨ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ'' (ਥੋਅਰ, 102)। ¹³ਬਣਾਉਣਾ (ਯੂ.: *parecho*)-''ਪਹੁੰਚਣਾ, ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ, ਵਿਖਾਉਣਾ, ਪਹੁੰਚ ਕਰਨਾ, ਦੇਣਾ ... ਪਾਉਣ ਦਾ ਭਾਵ ਦੇਣ, ਲਾਉਣ, ਕੁਝ ਕਰਨ ਦਾ ਕਰਣ ਬਣਨਾ, ... ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੇਣਾ'' (ਥੋਅਰ, 488)। ¹⁴ਵਿਲੀਅਮ ਬਾਰਕਲੇ, *ਦ ਲੈਟਰ ਟੂ ਤਿਮੋਥੀ, ਟਾਈਟਸ ਐਂਡ ਫਿਲਿੱਪੋਨ*, ਦ ਡੋਅਲੀ ਸਟਡੀ ਬਾਈਬਲ ਸੀਰੀਜ਼, ਸਪਿਆ ਅੰਕ (ਫਿਲਾਡੇਲਫਿਯਾ: ਵੈਸਟਮਿੰਸਟਰ ਪ੍ਰੈਸ, 1960), 289-90. ¹⁵ਚੋਰੀ ਚਲਾਕੀ (ਯੂ.: *nosphizo*)-''ਵੱਖ ਕਰਨਾ, ਵੰਡਣਾ ... ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨਾ ... ਰੰਭ ਜਾਣਾ'' (ਥੋਅਰ, 429)। ¹⁶ਰੋਬਿਨਸਨ, 3-4. ¹⁷ਸਿੰਗਾਰ (ਯੂ.: *kosmos*)-ਇਕ ਦੁਕਵਾਂ ਅਤੇ ਤਰਤੀਬਧ ਪ੍ਰਬੰਧ ... ਪ੍ਰਬੰਧ ... ਕਹਿਣਾ, ਸਜਾਵਟ'' (ਥੋਅਰ, 356)। ¹⁸ਅਭਗਤੀ (ਯੂ.: *asebeia*)-''ਖੁਦਾ ਪ੍ਰਤੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਦੀ ਕਮੀ, ... ਰੋਮੀਆਂ 1:18; 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 2:16; ਤੀਤੁਸ 2:12 ... ਅਭਗਤੀ ਦਾ ਕੰਮ'' (ਥੋਅਰ, 79)। ¹⁹ਵਿਸ਼ੇ (ਯੂ.: *epithumia*)-''ਅਭਿਲਾਸ਼ਾ, ਲਾਲਸਾ, ਲਲਕ, ਮਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਲਾਲਸਾ'' (ਥੋਅਰ, 238-9)। ²⁰ਭਗਤੀ (ਯੂ.: *eusebos*)-''ਭਗਤੀਪੂਰਣ ਢੰਗ ਨਾਲ, ਧਾਰਮਿਕ ਤੌਰ ਤੇ, ... 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 3:12; ਤੀਤੁਸ 2:12'' (ਰੋਬਿਨਸਨ, 307)।

²¹ਛੁਡਾਉਣਾ (ਯੂ.: *lutroo*)-''ਮੂਲ ਦੇ ਕੇ ਛੱਡਣਾ ... ਕੀਮਤ ਦੇ ਕੇ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰਾਉਣਾ ... ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ... ਛੁਡਾਉਣਾ'' (ਥੋਅਰ, 384)। ²²ਸੁੱਧ (ਯੂ.: *katharizo*)-''ਨੈਤਿਕ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ... ਸਾਫ਼ ਕਰਨਾ: ... ਪਾਪ ਦੀ ਅਸੁੱਧਤਾ ਤੋਂ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰਦਾ ... ਪਾਪ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਤੋਂ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰਨਾ ... ਸੁੱਧ ਕਰਨਾ'' (ਥੋਅਰ, 312)। ²³ਬੋਲਣਾ (ਯੂ.: *laleo*)-ਖਾਮੋਸ਼ ਰਹਿਣ ਦੇ ਉਲਟ ਸ਼ਬਦ; ''ਖਾਮੋਸ਼ ਨਾ ਰਹਿ ... ਦੱਸਣਾ ... ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਗੱਲ ਦੱਸਣਾ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਨਾ'' (ਥੋਅਰ, 268-70)। ²⁴ਸਮਝਣਾ (ਯੂ.: *parakaleo*)-''ਬੇਨਤੀ ਕਰਨਾ, ਅਰਜ਼ ਕਰਨਾ, ਭੀਖ ਮੰਗਣਾ, ਤਸੱਲੀ ਦੇਣਾ, ਦਿਲਾਸਾ ਦੇਣਾ ਆਦਿ'' (ਥੋਅਰ, 482-83)। ²⁵ਸਿਖਾਉਣਾ (ਯੂ.: *elegcho*)-''ਕਾਇਲ ਕਰਨਾ, ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ, ਗਲਤ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ, ਗ਼ਲਤੀ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਣਾ ਆਦਿ'' (ਥੋਅਰ, 202-3)। ਤੀਤੁਸ 1:9 ਉੱਤੇ ਨੋਟਸ ਵੇਖੋ।